

Handläggare
Christer Edvardsson
Telefon: 08-508 28 977

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2016-04-12 p. 24

Rapport om tillsyn över kvicksilverbranschen 2015

Förvaltningens förslag till beslut

Godkänna rapporten Tillsyn över kvicksilverbranschen 2015

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Tillsyn över användning av kvicksilver innefattar en rad olika verksamheter som t ex tandläkarmottagningar, krematorier, sjukhus och laboratorieverksamheter. Miljöförvaltningens tillsyn utgörs bl.a. av inspektionsbesök hos enskilda tandläkare, kontroll av anmälningspliktiga laboratorier och granskning av miljörapporter från tillståndspliktiga verksamheter som krematorier.

Bakgrund

Kvicksilver är en mycket toxisk metall och är en av de allvarligaste miljögifterna. Metallen anrikas i mark, vatten och levande organismer och utgör ett hot mot både miljön och människors hälsa. Kvicksilverånga är den form som lättast tas upp i kroppen. Kvicksilver och dess föreningar, främst metylkvicksilver, påverkar nervsystemet och kan orsaka psykiska störningar. Foster och barn är en speciell riskgrupp eftersom deras hjärna och nervsystem fortfarande utvecklas.

Miljöförvaltningen har tillsyn över ungefär 450 tandläkare och ambitionen är att tillsynsintervallet ska vara vart fjärde till femte år. Förvaltningen utförde 60-talet tandläkarinspektioner under år 2015 och sammantaget med saneringsföreläggandena har omkring 100 verksamheter omfattats av tillsyn. Den brist som oftast har uppmärksamats vid inspektionerna är, liksom tidigare år, avsaknad av amalgamavskiljare under diskbänken där tandläkarinstrument rengörs.

Under år 2015 har miljöförvaltningen uppmanat 31 tandläkarkliniker på Östermalm och Södermalm att sanera sina avloppsledningar från kvicksilverföroreningar. Ett informationsbrev skickades ut i februari 2015 med förklaring av saneringsbehovet och information om saneringsförfarandet.

Då saneringsanmälningar inte kom in från alla de berörda klinikerna förelade miljöförvaltningen, i maj 2015, tolv stycken kliniker som fortfarande inte hade hört av sig. Vid avstämning i mitten av februari 2016 har slutrapporter från nästan alla de aktuella klinikerna kommit in till förvaltningen.

Positivt resultat har redovisats vad avser tillförseln till reningsverken. För år 2015 redovisas de lägsta värdena någonsin för kvicksilver, i både Bromma och Henriksdal.

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn på de två krematorier som finns i staden, Skogskrematoriet och Råcksta krematorium. De är tillståndspliktiga och har tillstånd till 6 000 kremeringar vardera per år. Det kvicksilver som släpps ut från krematorierna härrör från de avlidnas amalgam i munnen. Kremeringsugnarna är försedda med rökgasreningsanläggningar. Rökgaserna innehåller små resthalter av kvicksilver, stoft/sot/partiklar, kolmonoxid, kväveoxider, svaveldioxid och kolväte. Förvaltningen besökte ifjol krematorierna som årligt tillsynsbesök i samband med granskning av deras miljörapport. Då kontrollerades verksamheternas villkorsefterlevnad, deras egenkontroll samt eventuella tillbud och verksamhetsförändringar. Inga brister noterades.

Miljöförvaltningen bedriver även tillsyn på laboratorieverksamheter inom Stockholms universitet (SU). De är anmälningspliktiga och klassade efter sin förbrukning av lösningsmedel och/eller laboratorieyta som överskrider 5 000 m². Förvaltningen besöker årligen flera institutioner inom SU. År 2015 besöktes två institutioner nämligen inst. för material- och miljökemi samt inst. för biokemi och miljöfysik. De vanliga bristerna som uppmärksammats vid inspektionerna är:

- Dålig förvaring av kemikalier d.v.s. oinvallade kemikalier förvarade intill utslagsvasken
- Brist på absorptionsmedel i laboratorielokalen
- Dålig invallning d.v.s. oproportionerliga invallningar
- Dålig märkning av kemikalier
- Brist på svensk kemikaliemärkning
- Dålig egenkontroll och ansvarsfördelning.

Planer för 2016

Miljöförvaltningen kommer att fortsätta med krav på avloppssaneringar på de resterande icke-sanerade tandläkarkliniker som finns inom Stockholm stad. För år 2016, handlar det om att uppmana de sista återstående klinikerna som är klassade som icke-sanerade. De har, i början av denna månad, fått en uppmaning i form av ett informationsbrev med ett deadlinedatum i mitten av maj 2016. Ambitionen är att de flesta ska börja planera saneringen i god tid, kontakta en saneringsfirma och skicka in saneringsanmälan till miljöförvaltningen. Om klinikerna inte hör av sig kommer ett påminnelsebrev skickas ut innan sommaren. Till hösten kommer eventuellt föreläggande ut till de som fortfarande inte hört av sig.

Under det kommande året är ambitionen att genomföra en kontroll/genomgång av förvaltningens register över tandläkarkliniker. Praktiskt innebär detta att de registrerade objekten i Ecos jämförs med ett material från Statistiska Centralbyrån där samtliga registrerade företag med koden för tandvård finns förtecknade.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Rapport om tillsyn över kvicksilverbranschen.